

ARVIOINTIKERTOMUS 2017

Sisällysluettelo

1.	TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	3
1.1.	Vuosittain tapahtuva arviointi	3
1.2.	Tarkastuslautakunnan kokoonpano 2013–2017 (31.5.2017 asti)	3
1.3.	Tarkastuslautakunta 2017–2021 (1.6.2017 alkaen)	4
1.4.	Tilintarkastus ja tarkastuslautakunnan toiminta	5
2.	UUODEN 2016 ARVIOINTIKERTOMUKSEN KESKEISTEN ASIOIDEN JÄLKISEURANTA	6
3.	UUODEN 2017 ARVIOINTI	7
3.1.	Tarkastuslautakunnan arvioinnin työohjelma vuodelle 2017 (2018).....	9
3.2.	Kemin kaupunkistrategia 2025	10
3.3.	Kemin kaupungin tuloksen muodostuminen	10
4.	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINNIN TYÖOHJELMAN MUKAISTEN KUULEMISTEN HAVAINNOT	12
	27.9.2017 Sote, Outi Kääriäinen, Mari Kärkkäinen	12
	25.10.2017 Koulu ja varhaiskasvatus, Anu-Liisa Kosonen ja Kaisa Rauvala	12
	22.11.2017 Tekninen toimi, Mika Grönvall	13
	20.12.2017 Talousarvio, Tero Nissinen ja Allan Mikkola	13
	24.1.2018 Kulttuuri- ja nuorisotoimi, Kari Silvennoinen, Matti Molander, Anu-Liisa Kosonen	14
	21.3.2018 Elinkeinopalvelut, elinkeinopäällikkö Jukka Feodoroff	14
	4.4.2018 Kemin Matkailu Oy:n kuuleminen	14
5.	KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA TALouden TASAPAINOTUKSEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	15
6.	KESKEISIMMÄT HAVAINNOT	18
7.	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KAUPUNGINVALTUUSTOLLE	20
8.	ALLEKIRJOITUKSET	21

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA

1.1. Vuosittain tapahtuva arviointi

Valtuuston valtuustokaudelleen valitseman tarkastuslautakunnan tehtävät on säädetty kuntalaissa (§121). Tarkastuslautakunta antaa kaupunginvaltuustolle arviointikertomuksen siitä, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet. Lisäksi tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota toiminnan, toimintatapojen ja palvelujen järjestämisen tarkoituksenmukaisuuteen. Samassa yhteydessä tarkastuslautakunta arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja mahdollisen toimenpideohjelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Suomessa pidettiin kuntavaalit huhtikuussa 2017 ja uusi valtuusto ja tarkastuslautakunta aloittivat toimintansa 1.6.2017. Uuden kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös ylläpitää sidonnaisuusrekisteriä.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano 2013–2017 (31.5.2017 asti)

Kokoonpano 1.6.2017 asti

Varsinainen jäsen

Kurtti Mikko, puheenjohtaja

Ekorre Mikko, varapuheenjohtaja

Kotijärvi-Dianoff Saara

Luosujärvi Raila

Viitanen Matti

Tuokkola Heli

Liuski Merja

Pietiläinen Rauno (31.12.2016 asti)

Pudas Mauri (1.1.2017 alkaen)

Pyykkö Aki

Puro Juha

Lääperi Helena

Varajäsen

Juusti Terttu-Liisa

Laakkonen Martti

Kilpeläinen Eeva-Liisa

Kallijärvi Tuomo

Korhonen Sanna

Nuutinen Aino

Hiltunen Tiina

Pudas Mauri

Härkönen Heikki (1.1.2017 alkaen)

Mansikkamaa Aila

Keskikallio Raimo

Särkelä Esko

1.3. Tarkastuslautakunta 2017–2021 (1.6.2017 alkaen)

Kotkansalo Jaana, puheenjohtaja	Alatalo Ulla
Virtala Aili, varapuheenjohtaja	Tervahauta Marja-Leena
Hanhisuanto Kari	Moilanen Laura
Kumpumäki Veikko	Mäläskä Ari
Viitanen Matti	Kittilä Petri
Liiten Kaisu	Hynninen Marja-Leena
Liuski Merja	Peltonen Kimmo
Puro Juha	Pudas Markku
Pyykkö Ari	Halttunen Jukka
Anttila Mikko	Heinonen Elina

Tarkastuslautakunnan esittelijöinä ovat toimineet tarkastuslautakunnan puheenjohtaja sekä kaupunginlakimies Santeri Lindholm ja sihteerinä hallintosihteerinä Kati Tervo.

Tarkastuslautakunta seuraa kunnan toimielinten ja johtavien viranhaltijoiden toimintaa. Lautakunta sopii keskinäisellä työnjaolla eri toimielinten hallinnon seuraamisesta sekä kerää tietoja palvelutoiminnan toimivuudesta ja tavoitteiden toteutumisen tilanteesta. Salassa pidettävän aineiston käytettäväksi saamisesta lautakunta päättää erikseen. Lautakunnan yksittäinen jäsen ei ole osallistunut arviointikertomuksen tekemiseen siltä osin, kun siinä on käsitelty sellaisen konserniyhtiön asiaa, jonka hallituksessa, hallintoneuvostossa tai niihin rinnastettavassa toimielimessä, hän toimii.

Lautakunnan jäsenten hallinnon seurantavastuu on seuraava:

<u>Lautakunta</u>	<u>Tarkastuslautakunnan jäsen</u>
Kaupunginhallitus ja -valtuusto	Kaikki jäsenet
Konserni- ja suunnittelujaosto	Matti Viitanen
Sosiaali- ja terveyslautakunta	Mikko Anttila, Kaisu Liiten
Koulutuslautakunta	Veikko Kumpumäki, Merja Liuski
Tekninen lautakunta	Aili Virtala, Juha Puro
Kulttuurilautakunta	Kari Hanhisuanto, Aki Pyykkö

1.4. Tilintarkastus ja tarkastuslautakunnan toiminta

Kemin kaupungin tarkastussääntö toimii ulkoisen valvonnan johtosääntönä. Kaupunginvaltuusto valitsi kokouksessaan 25.2.2013 § 48 toimikaudelle 2013–2017 tilintarkastajaksi Pohjolan Tilintarkastustoimisto Oy:n, jonka BDO Auditor Oy osti ja sulautti yhtiöön. Kaupunginvaltuusto nimesi 16.2.2015 § 27 vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHTT Tuula Roinisen.

Tarkastuslautakunta antaa arviointikertomuksen vuodesta 2017. Kaupunginvaltuusto käsittelee sen kokouksessaan 11.6.2018. Esitettävä arviointi perustuu kaupunginhallituksen tilinpäätökseen, tarkastuslautakunnan käytössä olleeseen muuhun tietoaaineistoon sekä viranhaltijoiden kuulemiseen.

2. VUODEN 2016 ARVIOINTIKERTOMUKSEN KESKEISTEN ASIOIDEN JÄLKISEURANTA

Arviointikertomus 2016 on käsitelty valtuuston kokouksessa 29.5.2017 § 63. Tarkastuslautakunta pyysi hallintokunnilta lausunnot ja kannanotot seuraavista asioista, jotka tuli saattaa tarkastuslautakunnan tietoon 30.9.2017 mennessä. Vuoden 2016 arviointikertomuksessa pyydettiin lausunnot ja kannanotot hallintokunnilta seuraavista asioista:

✓ [Kaupungin velkaantuneisuusaste ja velan määrä](#)

Kaupunginvaltuuston tulee ryhtyä valmistelemaan erilaisia vaihtoehtoja, miten selvittää tulevista koronnousuista ja sote-uudistuksen aiheuttamista tulojen menetyksistä. Seuraavalla budjettikaudella kaupungin velan määrä tulee alentua.

✓ [Kaupungin omaisuus](#)

Konekeskuksen tehtävät tulee määritellä ja vastuunjako hallintokuntien kanssa. Esimerkiksi hallintokuntien autojen käytön valvonta ja seuranta pitää kuulua tulosityksiköiden esimiehille.

Mikä on se kaluston määrä, jota kaupunki tarvitsee palvelutuotantoon. Kalusto tulee inventoida (mm. ajoneuvot, peräkärryt, kiinteistöt).

Kiinteistöjen käyttö, kuinka paljon maksetaan tiloista vuokraa ulkopuolisille, löytyykö omista tiloista korvaavia tiloja?

Koulukiinteistöjen lisäksi tulee kiinnittää huomiota sosiaali- ja terveystoimen tilojen kartoitukseen tulevan sote-uudistuksen näkökulmasta.

✓ [Hajautetut toiminnot](#)

Konserniyhtiöiden talouspalvelut tulee kilpailuttaa ja siirtää saman toimijan alle.

Alueellinen, yhteinen hankintarengas lakkautetaan ja tämän vuoksi kaupungin on vahvistettava omaa hankintaosaamistaan.

✓ [Kaupungin hankkeiden vaikuttavuus](#)

Kaupungin tulee koota yhteen kaikki kaupungin hankkeet ja projektit, raportoida hankkeiden ja projektien tuloksista säännöllisesti ja ylläpitää julkista hanke- ja projektiluetteloa.

Kaupunginhallitus on käsitellyt vuoden 2016 arviointikertomukseen toimialoilta tulleet vastaukset kokouksessaan 2.10.2017 § 371. Kaupunginhallitus yhtyi lautakuntien antamiin vastauksiin vuoden 2016 tarkastuskertomuksen osalta ja totesi, että näiden lisäksi palvelualueiden tulee jatkossa kiinnittää huomiota esimiestyön kehittämiseen (mm. kehityskeskustelujen tärkeys ja tehtävienkuvien ajantasaisuus), yhteistoimintamenettelyn mukaiseen toimintaan, työhyvinvoinnin edistämiseen, sairauspoissaolojen seurantaan ja työssäjaksamisen tärkeyteen.

Tarkastuslautakunnan havainto: Tarkastuslautakunta katsoo annetut vastaukset riittäviksi.

3. VUODEN 2017 ARVIOINTI

Tarkastuslautakunta laatii vuosittain työohjelman, jossa esitetään ne tehtäväalueet, jotka otetaan syvällisemmän arvioinnin kohteeksi. Työohjelmaa päivitetään vuoden kuluessa, mikäli esiin tulee asiakokonaisuuksia, joihin tarkastuslautakunta katsoo olevan aiheellista syventyä tarkemmin. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on suorittaa valtuuston hyväksymien tavoitteiden toteutumisen ja toimialojen arviointi. Havainnot esitetään vuosittain valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa ja mahdollisissa muissa arvioinneissa.

Vuoden 2017 arviointityön tärkeimmiksi aiheiksi on nostettu investoinnit, hankinnat ja yleishallinto. Tarkastuslautakunta on kokoontunut pääsääntöisesti kerran kuukaudessa ja kuullut jokaisessa kokouksessaan yhtä tai useampaa virka- tai luottamushenkilöä. Tarkastuslautakunta suoritti arviointia arviointilomakkeella, joka lähetettiin täytettäväksi kuultavaksi tuleville n. kahta viikkoa ennen kuulemista.

Arviointilomakkeen tarkoituksena antaa perustietoja /vastuualueen toiminnasta, toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista, suunnittelu- ja seurantajärjestelmästä ja johtamisesta sekä erikseen mainittuihin asiakokonaisuuksiin liittyvistä menettelytavoista.

Kyselyllä selvitetään perustietojen lisäksi vastuuhenkilön oma arvio siitä, miten tehtäväalueen toimintaa on ohjeistettu, miten toiminta on käytännössä toteutettu ja kehitetty sekä millaisia vaikutuksia toiminnalla arvioidaan olleen. Taloutta koskevat tiedot koostuvat toimialan/vastuualueen käyttämistä mittareista ja Tilastokeskuksen keräämistä kunnan taloustilaston osiosta ja muista vertailutilastoista. Tarkoituksena ei ole referoida sääntöjä ja ohjeita vaan viitata niihin tarvittavilta osin ja kuvata tehtäväalueen omat käytännöt.

Arviointilomakkeen sisältö on pääkohdiltaan esitelty alla:

Perustietoja

1. Vastuualueen yleiskuvaus (tiivistetysti, tarvittaessa erillisellä liitteellä)
2. Vastuualueenne/toimintayksikköne organisaatio, tilivelvolliset/ esittelijöinä toimivat viranhaltijat (tiivistetysti, tarvittaessa voidaan viitata liiteasiakirjoihin).

Toiminnan johtamisen, kehittämisen ja prosessien näkökulma

3. Onko kunnan hyväksymä strategia muodossa, josta vastuualueen/toimintayksikön on mahdollista löytää lähtökohtia omille talousarviotavoitteille? Miten esim. strategista tavoitetta " xxx " on toteutettu ja onko talousarviossa sitä tukevia sitovia toiminnallisia tavoitteita? Miten em. tavoite on toteutunut?
4. Vertaako vastuualue/toimintayksikkö itseään säännöllisesti muiden kuntien organisaatioihin? Miten? Liitä keskeisimpiä vertailutietoja palauteaineistoon.
5. Onko vastuualueella suoritettu itsearviointeja tai muita arviointeja (laatuauditointi)?
6. Onko vastuualueen/toimintayksiköiden eri toimintojen prosessit tunnistettu ja kuvattu? Mitkä prosessit on kuvattu? Liitä mahdollinen esimerkki prosessikuvauksista mukaan.

Talouden näkökulma

7. Vastuualueenne/toimintayksikköenne sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumatilanne. .201X. (voidaan viitata liitemateriaaliin, esim. kirjanpidon tuloste, osavuosisikatsaus)
8. Mitä toimenpiteitä vastuualueellanne/toimintayksikössä on viimeisimmän vuoden aikana tehty tuottavuuden kehittämiseksi ja onko tuottavuuden kasvu saavutettu?

Asiakas-/vaikuttavuusnäkökulma

9. Onko vastuualueellanne/toimintayksikössä tehty arviointia asiakasnäkökulmasta, esimerkiksi asiakaspalautteiden kautta? Mistä palveluista kerätään asiakaspalautetta? Liittäkää viimeisimpien arviointien tulokset mukaan.
10. Miten vastuualueellanne/toimintayksikössä on arvioitu toiminnan vaikuttavuutta? Miten on varmistettu, että tuotetut palvelut vaikuttavat suunnitellulla tavalla?

Henkilöstönäkökulma

11. Miten henkilöstöä koskevaa tietoa on kerätty ja mitä johtopäätöksiä niiden perusteella on tehtävissä? Mihin toimenpiteisiin niiden perusteella on ryhdytty?

Muut asiat

12. Mikä palvelu/toiminto on mielestänne esimerkillisesti järjestetty vastuualueellanne/toimintayksikössä?
13. Minkä palvelun/toiminnan järjestämisessä on suurimmat haasteet (puutteet tai ongelmat)?
14. Mitä muita asioita haluaisit tuoda esille?

Tarkastuslautakunnan havainnot: Kuultavana olleilta toimialojen edustajilta kysyttiin jokaisen kuulemisen jälkeen, että miten he kokivat lomakkeen täyttämisen ja mitä olivat siitä mieltä. Saatu palaute oli pelkästään positiivista ja esittelijöillä oli runko ja valmis kysymysasettelu, jonka perusteella he pystyivät valmistelemaan esityksensä.
--

3.1. Tarkastuslautakunnan arvioinnin työohjelma vuodelle 2017 (2018)

Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealueina vuonna 2017 (2018) ovat investoinnit ja hankinnat ja yleishallinto. Alla on esitelty tarkastuslautakunnan arvioinnin työohjelma vuodelle 2017 (2018) taulukkomuodossa.

Kokousaika:	Arvioitavat asiat:	Arviointimenetelmä:
29.8.2017 klo 13.00	Tarkastuslautakunnan järjestäytyminen ja tehtävät Kaupungin tarkastus- ja valvontajärjestelmä Sidonnaisuusrekisteri	Haastattelut: Sisäinen tarkastaja Atte Karjalainen
27.9.2017 klo 13.30	Sote Sidonnaisuusrekisteri	Toimialajohtajat ja muut vastuuhenkilöt Outi Kääriäinen ja Mari Kärkkäinen
25.10.2017 klo 13.30	Koulu ja varhaiskasvatus Vuoden 2016 arviointikertomuksen vastaukset palvelualueilta	Koulutoimenjohtaja Anu-Liisa Kosonen ja varhaiskasvatusjohtaja Kaisa Rauvala
22.11.2017 klo 13.30	Tilintarkastajan väliraportointi Tekninen toimi	Tekninen johtaja Mika Grönvall
20.12.2017 klo 13.30	Tilintarkastajan raportti Kaupungin toiminnan yleiskatsaus Talouskatsaus Talouden seuranta/tasapainottamistoimenpiteet Talousarvio	Kaupunginjohtaja Tero Nissinen Kehittämisjohtaja Allan Mikkola
24.1.2018 klo 13.30	Kulttuuri ja nuorisotoimi	Toimialajohtaja ja muut vastuuhenkilöt
21.3.2018 klo 13.30	Konsernijaosto, omistajaohjaus, konserniyhtiöiden alustavat tilinpäätökset ja yhteenveto Elinkeinopalvelut	Tilintarkastaja Tuula Roininen Elinkeinopäällikkö Jukka Feodoroff
4.4.2018 klo 16	Kemin Matkailu Oy:n kuuleminen	Toimitusjohtaja Susanna Koutonen Hallituksen puheenjohtaja Tytti Kumpulainen
18.4.2018 klo 13.30	Tilinpäätöksen esittely Arviointikertomuksen valmistelu ja laadinta	Kaupunginjohtaja Tero Nissinen Kehittämisjohtaja Allan Mikkola

9.5.2018 klo 13.30	Arviointikertomuksen valmistelu ja laadinta Tilintarkastajan loppuraporttiluonnos	
23.5.2018 klo 13.30	Tilintarkastajan loppuraportointi Tilintarkastuskertomuksen käsittely Arviointikertomuksen hyväksyminen ja allekirjoittaminen	

3.2. Kemin kaupunkistrategia 2025

Kemin kaupunkistrategia 2025 on hyväksytty kaupunginvaltuuston kokouksessa 25.11.2013 § 148. Strategiasta johdetaan vuosittainen toimenpideohjelma.

Tarkastuslautakunnan havainnot: Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida valtuuston päätösten toimeenpanoa ja tahdon toteutumista. Toimintakertomuksen sivulla 13 on mainittu ympäripyöreästi strategisten päämäärien toteutumista joko osittain tai tavoitteiden mukaisesti. Kuitenkin konkreettiset teot ja toteuttamistavat puuttuvat kokonaan, jotka olisivat tarpeen strategian toteuttamista arvioitaessa.

3.3. Kemin kaupungin tuloksen muodostuminen

Kaupungin talous ylijäämäinen vuonna 2017, tuloslaskelman ylijäämä kasvoi yli 4 M€ ja lainakanta aleni lähes 3 M€, elinkeinohankkeissa hienoa kehitystä matkailussa sekä bio- ja kiertotaloudessa.

Kemin kaupungin 2017 talousvuosi toteutui alkuperäistä talousarviota paremmin, johtuen mm. arvioitua suuremmista maanmyynneistä (Kaidin maakauppa). Kaupungin vuosikate vuonna 2017 oli +6,8 M€ (2,5 M€ v. 2016). Tilikauden ylijäämä oli +2,7 M€ (-1,6 M€ v. 2016). Valtionosuudet toteutuivat lähes budjetoidusti, verotuloissa yhteisövero ylittyi 1,4 M€:lla.

Kaupunkikonsernin konsernitalinpäätöksen tulos oli 7 M€ (4,2 M€ v. 2016). Konsernilainat vähenivät noin 7,2 M€:lla 120,5 M€:oon (5 671 euroa/asukas). Emokaupungin lainat vähenivät 2,7 M€ (85,6 M€, 4026 eur/asukas). Emokaupungin taseessa on kumulatiivista ylijäämää 5,9 M€.

Kaupungin investoinnit toteutuivat hieman alle talousarvion ollen bruttona 5,7 M€. Keskeisiä investointikohteita olivat mm. yhdyskuntateknikka 2 M€, rakennusten peruskorjaukset 0,8 M€, Hepolan koulun ja päiväkodin korjaukset 0,7 M€ sekä tietohallinnon fyysinen verkko ja laitteet 0,35 M€.

Tarkastuslautakunnan havainnot: Lapin ammattikorkeakoulun osakkeet myytiin nimellisarvoonsa, joten kaupungille ei tullut alas kirjattavaa tappiota. Kuitenkin ammattikorkeakoulun tase on huomattavan vahva ja sinne oli kertynyt ylijäämää, jonka vuoksi osakkeiden myynti aiheutti konsernikirjanpitoon 2,7 milj. € tappiot.

Kaupungin toimintakatteeseen vaikuttavat toimintatuotot ja -kulut täytyy saada oikeaan tasapainoon, eli tilinpäätöksen ylijäämä tulee muodostua normaalin toiminnan kautta. Vuoden 2017 hyvä vuosikate johtui

yksittäisistä kiinteistöjen myynneistä. Tulevina vuosina positiivinen vuosikate täytyy saada sopeuttamalla kulurakenne tuloihin.

4. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINNIN TYÖOHJELMAN MUKAISTEN KUULEMISTEN HAVAINNOT

Tarkastuslautakunnan arvioinnin kohteena vuonna 2017 (2018) ovat olleet investoinnit, hankinnat ja yleishallinto. Lisäksi lautakunta on kuullut viranhaltijoita oman toimialan alaisista toiminnoista.

27.9.2017 Sote, Outi Kääriäinen, Mari Kärkkäinen

Onnistumiset: Kemikammarin toiminta on esimerkillinen yksikkö, koska palvelu tuotetaan yhteistyössä toisen toimijan kanssa ja henkilöstö on erittäin motivoitunutta, positiivisella asenteella varustettuja ammattilaisia. Myös palvelun ohjelmatarjonta on erittäin monipuolinen. Vastaanoton lyhyt-POLI toiminnalla on tehostettu sairaanhoitajan vastaanotolle pääsyä ja hoidon tarpeen arviointia ja jopa hoidon toteuttamista siten, ettei uusintakäyntejä synny. Toiminta mahdollistaa paremmin jatkohoidon suunnittelun.

Haasteet: Sosiaalitoimen palveluiden työnjaon selkiyttäminen ja palvelutarjonnan oikein kohdentaminen ovat haasteina ja näitä viedään eteenpäin mm. Leanin avulla ja lisäksi LAPE-hanke tuo uudenlaisen toimintamallin ns. Hackneyn -mallin pitkäjänteistä toiminnan kehittämistä ajatellen. Tuloksia on saavutettu noin viiden vuoden jälkeen ja tätä ennen on jo tehtävä tehostamista. Toinen yhtä merkittävä haaste on ikääntyneiden riittävä tuki. Muistisairaiden osuus on nousemassa ja valtakunnalliset tavoitteet asumispalveluiden suhteen hyvin matala. Kotipalvelulla voidaan hoitaa lähinnä fyysisesti yhä sairaampia kotona, mutta muistisairaana turvallinen selviytyminen vaatii jatkuvaa valvontaa.

Toimialan muut esille tuomat asiat: Soten toimitilat ovat haasteelliset koska useissa kohteissa on havaittu AVIn työsuojelun tarkastuksissa mm. sisäilmaongelmia. Tähän joukkoon kuuluu myös tiloja, joissa asuu asiakkaita kokoaikaisesti. Kohteita on korjailtu AVIn valvonnassa ja tehdyt korjaustoimet jyvitetään yleensä käyttäjälle vuokratukansiin. Lisäksi työnantaja on velvoitettu seuraamaan henkilöstön sairastamista ja mahdollisesti siirtämään henkilöitä toiseen työpisteeseen.

Tarkastuslautakunnan havainnot: Toimintoihin tulee luoda selkeät toimintatavat- ja menetelmät, mitkä on kuvattu, dokumentoitu ja roolit määritelty. Esimiesten tulee laatia menettelytapakuvaukset, joihin liittyy vähintään vuosittain käytävät kehityskeskustelut.

Yksiköiden sisäiseen ja väliseen tiedonkulkuun tulee kiinnittää huomiota.

25.10.2017 Koulu ja varhaiskasvatus, Anu-Liisa Kosonen ja Kaisa Rauvala

Onnistumiset: Sähköinen tiedonhallintajärjestelmä, talouden hallinta ja ennakointi, suunnitelmallisuus, muutoksessa mukana pysyminen ja nopea reagointi.

Haasteet: Tilat, koulu- ja päiväkotiverkkotyön keskeneräisyys, rekrytointi asiantuntijatehtäviin (esim. lastentarhanopettajat, varhaiskasvatuksen erityisopettajat, psykologit ja tietyt opettajaryhmät), asukkaiden omaehtoisen toiminnan ja itsestä vastuun ottamisen tukeminen. Onko tarpeen ratkaista ongelmat ikään kuin ”ratkaisemalla ne toisen puolesta”, esimerkiksi lapsen sijoittaminen päiväkotiryhmään lastensuojelullisena toimenpiteenä: riittääkö tämä, jos kukaan ei ota vastuuta siitä, että perhe saisi samanaikaisesti riittävän tuen oppiakseen toimimaan perheenä (ruuat, uni, puhtaus jne.). Resurssien ja inhimilliseltä kannalta ovat haasteellisia perheet, joilla ei voimavaroja huolehtia itsestään -> lastensuojelulliset toimenpiteet.

Toimialan muut esille tuomat asiat: Kaupunkistrategian ja toimenpideohjelman työstämisessä tulisi avata sitä koskevaa käsitteistöä nykyistä enemmän. Kriittiset menestystekijät, kriteerit ja tavoitteet eivät ole kaikin osin

yhteismitallisia tai linjassa toisiinsa. Päällekkäistä työtä tulisi karsia, esimerkiksi erilaiset arviointityökalut, mikä reaaliaikaisin ja luotettavin, minkä mukaan toimia? Kehittämisosaston talousraportit kuukausittain vs. maisemaraportointi kaksi kertaa (aikaisemmin 4, sitten 3) kertaa vuodessa, Dashboard - toiminnot; lisäksi omat talousseurannat Status, Excel jne. Talusosaamista tulee vahvistaa ja tehtävien keskittämistä tehdä asiantuntijuuden lisäämiseksi, koska osaaminen on hajautettu tällä hetkellä. Esimerkiksi Sivistyspalveluissa talousasiat tulisi keskittää yhdelle henkilölle, nyt osa-aikaisia muun työn ohessa toimivia on liian paljon -> kokonaisuuden hahmottaminen joillekin vaikeaa.

Sähköiset järjestelmät: henkilöstöhallinnon ja taloushallinnon ohjelmat, asiakirjahallinnon ohjelmat: kankeita käyttää, aikasyöppöjä, yhteensopimattomia, paljon käsityötä. Valmistautuminen uuden kunnan organisaatioon: jatkuuko jäljelle jäävä entisellään, muuttuuko jotakin/mitä ("sote lähtee, velat ja kiinteistöt jää")?

Tilaaja -tuottaja -malli: jos käytössä, noudatetaan – ei sallita välimuotoja käytössä. Nykytila työllistää ja hämmennyttää ajoittain. Haasteista huolimatta sitoudutaan tavoitteisiin ja kehitetään toimintaa.

Tarkastuslautakunnan havainnot: Varhaiskasvatuksen henkilöstömäärä ylitti tilauksen sallitun määrän. Henkilöstömitoitukseen tulee kiinnittää huomiota, mikäli sijaisia joudutaan käyttämään jatkuvasti. Työtehtävien uudelleenorganisoinnilla voidaan muuttaa työnkuvia asiantuntijuuden vahvistamiseksi. Osa raportointivaiheista vaatii manuaalista käsittelyä ohjelmistojen yhteensopimattomuuden vuoksi, jotka syövät resursseja ja aikaa.

22.11.2017 Tekninen toimi, Mika Grönvall

Onnistumiset: - Kaavoitus - talvihoitourakointi - viheralueiden hoito - tontinvuokraus - urakkakilpailutukset - rakennusvalvonta.

Haasteet: Yleisesti hankintalainsäädäntö aiheuttaa haasteita, mutta tähän on reagoitu kouluttautumalla. Kaavoitusprosesseissa ilmenee usein aikataulupaineita.

Toimialan muut esille tuomat asiat: Ei ollut.

Tarkastuslautakunnan havainnot: Toimialan haasteena ovat korjausvelka sekä kiinteistöissä että katualueilla.

20.12.2017 Talousarvio, Tero Nissinen ja Allan Mikkola

Onnistumiset: Päätösvalmisteluprosessi toimii varsin hyvin tiiminä. Viestinnässä on kehitytty. Asiakastyö, verkostotyö, talousseuranta, Maisema-malli ja työllisyyden seuranta.

Haasteet: Asiakaspalvelutoimintojen ja tilavuokrausprosessin osalta on ollut yhteistyöhaasteita esim. kulttuurikeskuksen kanssa.

Henkilöstöseuranta (vanhentuneet ohjelmat, työllisyyspalveluissa asiakkaitten työ- ja toimintakyky, matkailuklusterin kehittämiseen varatut resurssit, elinkeinotoimen hajanaisuus.)

Toimialan muut esille tuomat asiat: Strategiaa ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä on tiivistettävä huomattavasti. Rakenteellisiin uudistuksiin tulisi löytää enemmän valmiutta ja tukea päätöksenteolta (kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus).

Tarkastuslautakunnan havainnot: Kemin kaupungin strategioita ei ole jalkautettu toimialoille ja henkilöstölle. Valtakunnalliset uudistukset vaativat päättäjiltä valmiutta rakenteellisiin uudistuksiin. Kaupunginvaltuusto tekee päätöksen strategiasta ja sitä tulee noudattaa toimeenpanoissa ja seurannassa.

24.1.2018 Kulttuuri- ja nuorisotoimi, Kari Silvennoinen, Matti Molander, Anu-Liisa Kosonen

Onnistumiset: Kirjastotoimi - toimintayksiköiden välinen yhteistyö. Uimahalli ja lastenkulttuurikeskus

Haasteet: Kaikilla toimintayksiköillä on omat haasteensa. Nuorisotyölähiesimies. Liikunnan rahoitus ja poikkihallinnollinen rooli mm. terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä.

Toimialan muut esille tuomat asiat: Kemi panostaa kulttuuriin kuten kulttuurikaupungin kuuluukin. Liikunnan osuus kaupungin kokonaisbudjetista n. 2 %, nuorisotyön n. 0,7 %.

Tarkastuslautakunnan havainnot: Puuhapaku on esimerkillinen ja toimiva nuorisotyön muoto.

Toimialojen raja-aitoja tulee purkaa kohti yhteistyön kehittämistä. Esimerkiksi Kemi-talon sisäiseen toiminnan yhteistyöhön tulee kiinnittää huomiota, jotta asiakas saa palveluita ns. yhden luukun periaatteella. Kaupungin tilinpäätöksessä puuttuvat kulttuuritoimen osalta tuottajien viestit tilaajalle.

21.3.2018 Elinkeinopalvelut, elinkeinopäällikkö Jukka Feodoroff

Onnistumiset: Yritysneuvontapalvelut. Elinkeinopalveluiden asiakkaila on käytössä asiakaslähtöinen kokonaisvaltainen palveluprosessi.

Haasteet: Hankinta-asioita ei ole riittävästi resursoitu vuoden 2017 aikana. Resursointi korjataan vuoden 2018 aikana

Toimialan muut esille tuomat asiat: Vuoden 2017 aikana elinkeinopalveluiden toimintamallia on ryhdytty suuntaamaan elinvoimapalveluiden toimintatapaa kohti. Elinkeinopalveluiden resursointeja henkilöstöön on tulevaisuudessa edelleen vahvistettava.

Tarkastuslautakunnan havainnot: Elinkeinopalveluiden ja Kemin Digipolis Oy:n välinen tehtävänjakoa on selkiinnyttävä.

4.4.2018 Kemin Matkailu Oy:n kuuleminen

Tarkastuslautakunta pyysi kuultavaksi Kemin Matkailu Oy:n toimitusjohtaja Susannan Koutosen ja hallituksen puheenjohtajan Tytti Kumpulaisen koskien ympärivuotisen Lumilinnan rakentamisprojektia sekä kaupungilta haettavaa lainantakausta.

5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA TALOUDEN TASAPAINOTUKSEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Kuntalain 1 luvun 6 § määrittelee kuntakonsernin:

Kuntakonserni ja kunnan toiminta

Yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Mitä tässä laissa säädetään kunnan tytäryhteisöstä, sovelletaan myös kunnan määräysvaltaan kuuluvaan säätiöön.

Kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan

Kuntalain 7 luvun 46 – 48 §§ määrittellään konsernin hallinto. Omistajan ohjaus, konserniohje ja konsernijohto.

Omistajaohjaus

Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan.

Toimenpiteet voivat liittyä ainakin perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestysmääräyksiin, muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön

Toimintakertomuksessa on otettu erityisesti Kemin Satama Oy:n, Kiinteistö Oy Itätuulen, Perämeren Jäähalli Oy:n ja Tietotalo Oy:n toimintaan, konsernijohto ei saa näistä yhtiöistä riittävästi tietoa. Toimintakertomuksessa on esitetty konsernivalvonnan toimivuudesta, etteivät kyseiset yhtiöt toimita valvonnan kannalta tarpeellisia asiakirjoja kaupunginkansliaan. Oleellisia riskiä voi tulla sataman toiminnasta sekä vuokra-asuntoyhtiön toiminnasta. Konsernin johtona toimivat kaupunginhallitus sekä kaupungin viranhaltijat kaupunginjohtajan johdolla. Kemissä konsernin hallinnoinnissa on mukana konsernijaosto, jonka tehtävänä on valmistella asioita kaupunginhallituksen päätettäväksi.

Kunnan tytäryhteisöjen toiminta ja konserniohje

Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Konserniohjetta sovelletaan kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt uuden konserniohjeen 26.2.2018.

Kemin konsernitilinpäätökseen yhdistellään 22 yhteisöä. Kemin kaupungilla on kolmen tyyppisiä konserniyhtiötä: kunnallista liiketoimintaa, asuntojen ja kiinteistöjen vuokrausta sekä muuta toimintaa harjoittavia yhtiötä. Suurin yhtiö on Kemin Energia ja Vesi Oy, johon liitetään alakonsernissa Kemi Vesi Oy. Tämä konserniosa on ollut toiminnassa vuoden 2016 alusta lukien ja emoyhtiö tehnyt tilinpäätöksen uudella nimellä 2017. Kemin Vesi Oy on hallinnoinut hulevesiputkistoa vuoteen 2017 loppuun saakka. Koska hulevesikustannuksia ei voida sisällyttää normaaliin jätevesiprosessiin, kaupunki on ottanut toiminnon itselleen ja perii kiinteistöiltä kiinteää maksua. Kaupungin 100 prosenttisesti omistamalla kahdella yhtiöllä on alakonserni. Kemin Matkailu omistaa Kiinteistö Oy Kemin Matkailun ja Kiinteistö Oy Itätuulella Ritikan Lämpö Oy (59 %), Kiinteistö Oy Merilänkulma (74,19 %) yhdessä Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kanssa.

Kemi-konserniin kuuluu myös kolme säätiötä: Kemiläisten Vanhusten asuntosäätiö, jolla on alakonsernissa Kiinteistö Oy Kiveliönkoti, Kemin Opiskelija-asuntosäätiö, jolla on alakonsernissa Asunto Oy Merimölläri, Kemin Sotainvalidien Palveluasuntosäätiö. Opiskelija-asuntosäätiön tulevaisuus ratkaistaneen lähitulevaisuudessa.

Konserniin ei katsota kuuluvan Meri-Lapin Työhönvalmennussäätiötä, jolta kaupunki ostaa vuosisopimuksella erilaisia työttömille kohdistettavia palveluita.

Konserniin kuuluu neljä kuntayhtymää ja yksi liikelaitoskuntayhtymä. Osakkuusyhteisöjä on neljä. Lapin ammattikorkeakouluyhtiön omistussuhteissa tulevat muutokset kirjataan sopimusten mukaisesti vuodelle 2017.

Konsernin taseen esittämistavassa tehtiin muutos vuonna 2015. Tämän ansiosta vuoden 2014 tilinpäätöksen 20 miljoonan euron alijäämä väheni 3,7 miljoonaan euroon. Vuoden 2016 ja 2017 tilinpäätökset ovat vertailukelpoisia. Vuosi 2017 on ensimmäinen, jolloin Kemin tunnuslukuja tarkastellaan konsernilukujen näkökulmasta. Vuoden 2017 ylijäämää kertyi 5,4 miljoonaa euroa. Ylijäämää kerrytti konserniin erityisesti: Kemin kaupunki 2,7 M€, Kemin Energia ja Vesi Oy 1,5 M€, Kemin Satama Oy 0,85 M€, Kemin Matkailu Oy 1,2 M€. Myös kuntayhtymät olivat ylijäämäisiä.

Kaupungin omistajapolitiikan periaatteet, jotka valtuusto on määritellyt 2014 ja joiden mukaan kaupunki ratkaisee

- omistamansa kiinteän ja irtaimen omaisuuden määrän ja laadun
- omistuksen hoidon ja valvonnan organisoinnin
- omistukselle asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet
- omaisuuden hankinta- ja rahoitustavat
- omistajavallan käytön
- omistuksen luovutuksen ja siinä noudatettavat periaatteet
- omistuksen riskienhallinnan
- osallistutaanko tehtäviin /hankkeisiin omistajana vai sijoittajana

Periaatteen mukaisesti kaupungin on määritellyt keskeisille yhteisöilleen taloudelliset tavoitteet. Lisäksi kaupunki on käyttänyt omistajan oikeuttaan järjestelmällä konsernin alakonserniin kuuluvia yhteisöjä ja määrittelemällä yhteisölle uusia tehtäviä. Kuntayhtymissä kaupunki on käyttänyt omistajan ohjausta. Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän palveluiden ulkoistaminen perustamalla yhteisyritys yksityisen palveluntuottajan kanssa toteutui yhtiön perustamiseen ja omalta osalta osan terveystalouden siirtämiseen perustetulle yhtiölle. Lapin ammattikorkeakoulu Oy ei ole enää kaupungin osakkuusyhteisö. Uusilla järjestelyillä AMK siirtyy Lapin yliopiston tytäryhtiöksi. Tämän muutoksen alullepanija oli Rovaniemen kaupunki, jonka päätökseen Kemi ja Tornio yhtyivät erinäisten neuvottelujen jälkeen.

Kaupungin konsernin toimintaa ohjeistaa kaupungin konsernijaosto. Pääosin jaoston jäsenet ovat tytäryhtiöiden hallitusten jäseniä. Kuntalain hengen mukaisesti päätökset tulisi hajauttaa niin, ettei pienintäkään epäilystä jääviydestä pääse syntymään. Konsernijaostossa käsiteltävät asiat tulee viedä kaupunginhallituksen ja tarvittaessa kaupunginvaltuuston päätettäväksi. Yhtiöiden hallitusten jäsenyydestä huolimatta jaoston jäsenet huolehtivat osaltaan vuonna 2017 konserninvalvonnasta ja kaupungin omistajapolitiikan määrittämisestä.

Kaupunginvaltuusto on tehnyt satamaa koskien kaksi päätöstä: Vapaavarasto Oy:n osakkeiden myynnin satamayhtiölle ja satamayhtiön omistaman jäänmurtaajan yhtiöittämissä. Päätösten toimeenpano on jäänyt toteuttamatta.

Kemin Teollisuuskylä Oy toimi kahdessa isossa hankkeessa rakennuttajana ja jäi kiinteistöjen omistajaksi. Öljyntorjuntavaraston osalta omistus säilyy kaupungilla valtionosuuksien johdosta, omistussuhteesta huolimatta yhtiö merkitsi taseeseen oma osuuden hankkeesta velaksi kaupungille. Toteutetuista hankkeista johtuen yhtiö on velkaantunut. Tästä uutisoitiin myös tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä. Vuokrien määrittelyssä ei ole otettu joustonvaraa. Tästä syystä lähes kaikkiin vähänkin suurempiin korjaushankkeisiin on otettava lainaa ja laina edellyttää aina kaupungin takausta. Lisäksi kaupunki on siirtänyt kiinteistöyhtiölle vuokrattavien julkisten tilojen vuokrausvastuun ja yhteistyö kaupungin muiden toimijoiden kanssa etsii vielä muotoaan. Vanhasta poisoppiminen on organisaatioissa vaikeaa. Pienessä määrin kaupungille tuottaa kiinteistöpalveluita myös Tietotalo Oy. Ulosvuokrattavien tilojen isännöintiä on myös kaupungin tilapalveluilla.

Kemin Matkailu Oy:llä viime vuodet ovat olleet tuloksellisia ja neljänä viime vuonna yhtiö on ylittänyt asetetut tavoitteensa. Jotta matkailu kehittyi Kemissä, on tullut aika investoida fyysisiin majoitustiloihin. Yhtiö on rakentanut omalla tulo-rahallaan majoitustiloja Mansikkakalle. Tilikauden päättymisen jälkeen yhtiö on käynnistänyt ympärivuotisen Lumilinnan rakentamisprojektin. Matkailun kehittämisessä kaupungin tulee määrittellä, missä laajuudessa kaupunki tytäryhtiönsä välityksellä on toimija matkailualalla ja mitä riskejä kaupungin on syytä ottaa tässä toiminnassa.

Kaupungin ongelmana ovat asumispalveluita tuottavat yhtiöt. Asuntokanta perustuu aikaan, jolloin kaupungin suuret työnantajat eivät olleet vähentäneet väkeään ja asuntojen tarve oli suuri. Asukasluvun vähennyttyä ongelmaksi tulivat asunnot, joiden kunnostamiseen ja muuttamiseen ei ole varoja. Mm. Kiinteistö Oy Itätuuli on yksi valtakunnallisesti heikommassa asemassa olevista yhtiöistä tyhjen asuntojen määrällä mitattuna. Kylmillään ja peruslämmöllä olevien kiinteistöjen poistamaton tasearvo on lähes 1,7 M€. Kaupunki on talousarviossa 2017 myöntänyt pääomasijoituksen Itätuululle. Yhtiön rakennusten tasearvo on 21,5 M€, joihin kylmillään olevat kiinteistöt sisältyvät. Yhtiöllä on pitkäaikaisia lainoja taseessa 15,5 M€. Yhtiölle on myönnetty ”kevyt” velkasaneeraus. ARA on keventänyt yhtiön lainanlyhennysohjelmaa laina-aikoja pidentämällä. Ehtona on, ettei uutta lainaa saa ottaa eikä kiinteistöä saa myydä. Päätös edellyttää myös vuokra-asuntotarjonnan sopeuttamista kysyntään.

Kaupungin konserniyhteisöjen talouspalvelut on hajautettu useaan palveluita tuottavaan yhtiöön, jolloin kokonaisuus ei ole helposti hallittavissa. Osan yhtiöiden kirjanpidon hoitavat kaupungin talouspalvelut.

Tarkastuslautakunnan havainnot: Konserniohjauksella kaupungin tulee määrittellä matkailun kehittämisessä, että missä laajuudessa kaupunki tytäryhtiönsä välityksellä on toimija matkailualalla ja mitä riskejä kaupunki ottaa tässä toiminnassa. Kiinteistö Oy Itätuulen tilanne on huolestuttava. Tyhjillään olevien asuntojen ja rakennusten purkamiskustannukset ovat yhteensä n. 4 milj. €, johon omistajalta tarvitaan pikaisesti

päätöksiä, omistajaohjausta ja – vastuuta.

6. KESKEISIMMÄT HAVAINNOT

Tarkastuslautakunta pyytää toimialoilta selvitykset, lausunnot ja kannanotot seuraavista asioista:

✓ **Konserniyhtiöt – konserni- ja suunnittelujaosto - konserni- ja omistajaohjaus**

Kuntalaki on tullut kokonaisuudessaan voimaan 1.6.2017 ja Kemin kaupungin tytäryhtiöiden konserniohje on hyväksytty 26.2.2018 kaupunginvaltuustossa.

Tarkastuslautakunnan mielestä omistajaohjausta tulisi terävöittää ja konserniohjauksen tulisi olla selkeää ja yhdenmukaista. Konserniyhtiöiden tulee noudattaa voimassa olevaa konserniohjetta. Kaupungin toimintakertomuksessa on kerrottu, että osa konserniyhtiöistä ei ole toimittanut vaadittavia asiakirjoja kaupunginkansliaan konserniohjeesta huolimatta (Kuntalaki § 47).

Tarkastuslautakunnan mielestä konsernirakennetta tulisi tarkastella siltä osin, että pitäisikö olemassa olevien yhtiöiden toimintaa yhdistää (esimerkiksi Kemin opiskelija-asuntosäätiö ja Kemiläisten vanhusten asuntosäätiö) ja pitäisikö joitain kaupungin omia toimintoja yhtiöittää kustannustehokkuuden saamiseksi (esimerkiksi tilapalvelu, tietohallintopalvelut jne.). Uusia konserniyhtiöitä perustettaessa pitää ottaa huomioon, että yrityksellä on toimintaedellytykset.

Tarkastuslautakunta haluaa myös selvityksen konsernijaoston jäsenten mahdollisesta jääviydestä ja valmistelun riippumattomuudesta, sillä monet konsernijaoston jäsenet ovat myös tytäryhtiöiden hallitusten jäseniä. Voiko tällöin konsernijaoston jäsenet antaa ja linjata omistajaohjausta itselleen?

Tarkastuslautakunta on huolissaan laillisuusvalvonnan tekemisestä, koska konserni- ja suunnittelujaoston esityslistat ja pöytäkirjat eivät ole julkisia. Tarkastuslautakunnalla on tiedossa konsernijaoston ns. valmisteleva rooli, eli konsernijaoston tehtävänä on valmistella hallitukselle ja edelleen valtuustolle konsernia koskevia asioita. Konsernijaostolla ei kuitenkaan ole itsenäistä päätösvaltaa eikä se voi päättää asioiden jatkokäsittelyistä.

Tarkastuslautakunta on huolissaan myös tytäryhtiöiden hallitusten jäsenten roolista ja vastuusta ja haluaa selvityksen, että onko vastuuvakuutukset voimassa eri yhtiöiden hallitusten jäsenillä samoilla säännöillä. Lisäksi tarkastuslautakunta haluaa selvityksen siitä, millä tavalla osakeyhtiöiden hallitusten jäseniä on koulutettu ja millä tavalla hallituksen jäsenet ovat osallistuneet koulutukseen.

Konserniyhtiöillä on tällä hetkellä talouspalvelut hajautetusti eri toimijoilla, joko kaupungin tuottamana tai tilitoimiston tuottamana. Tämä tuo haasteita raportoinnille. Tarkastuslautakunta pyytää selvitystä, että voisiko taloushallintopalveluja tuottaa emon toimesta, jotta esimerkiksi konsernitilinpäätöstä tehtäessä kokonaisuus olisi helpommin hallittavissa.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa valtuuston päätösten toimeenpanoa ja toteutumista. Kaupunginvaltuusto on päättänyt Sea Kemi Oy:n perustamisesta ja Vapaavarasto Oy:n lakkauttamisesta, mutta kumpaakaan päätöstä ei ole arviointikertomuksen laatimispäivään mennessä toimeenpantu ja tarkastuslautakunta haluaa selvityksen siitä, miksi näin on tapahtunut.

Kemin kaupunginvaltuusto päätti lähteä mukaan yhteisyritykseen Mehiläisen kanssa. Tarkastuslautakunta toteaa, että mitkään tehdyistä päätöksistä eivät ole tällä hetkellä lainvoimaisia oikeuskäsittelyiden vuoksi. Lopullisen kannan ratkaisee tuomioistuin.

✓ **Henkilöstömäärän nousu, sairauspoissaolot ja työtapaturmat, työsuojelu**

Kaupunginvaltuusto on päättänyt vuoden 2017 talousarviossa sitovat henkilötyövuosien määrät. Tilinpäätöksessä käy kuitenkin ilmi, että henkilötyövuosien määrä on noussut. Tarkastuslautakunta haluaa selvityksen henkilötyövuosien ylittäviltä toimialoilta ja niihin johtaneista syistä.

Sairaspoissaolojen määrä on noussut 21,7 pv/ htv:een (v. 2017 18,7 htv). Karkeasti laskettuna vakituisesta henkilökunnasta on 10 % sairaslomalla, jolloin henkilöstökustannusten ollessa vuositasolla 52 milj. euroa, tämä tekee 5,2 milj. €. Näiden kustannusten lisäksi tulevat sijaisjärjestelyistä aiheutuvat kulut. Lisäksi henkilöstön työtapaturmien määrä on verrattain suuri. Tarkastuslautakunta haluaa selvityksen sairauspoissaolojen seurannasta ja raportoinnista ja lisäksi työnantajan, työsuojelun ja työterveyshuollon toimenpiteistä, joilla sairauspoissaoloja vähennetään. Lisäksi tarkastuslautakunta haluaa tietää, mitä toimenpiteitä työssäjaksamiseen ja työhyvinvoinnin lisäämiseksi on tehty.

✓ **Työllisyysyksikkö**

Pitkäaikaistyöttömien määrä on pysynyt ennallaan, vaikka kaupunki käyttää nettona 4,6 milj. € työllisyyspalveluihin. Kelan työmarkkinatuen kuntaosuuden määrä on ylittynyt 340.000 € v. 2017. Tarkastuslautakunta haluaa selvityksen siitä, miksi pitkäaikaistyöttömien määrä on pysynyt samalla tasolla, vaikka valtakunnallinen työttömyysaste alenee.

✓ **Sote- ja maakuntauudistus**

Tarkastuslautakunta haluaa selvityksen, millä tavalla Kemin kaupungin organisaatio on valmistautunut mahdollisesti tuleviin sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen ja maakuntauudistukseen. Millaiselta näyttää uusi Kemin kaupungin organisaatio v. 2020? Tarkastuslautakunta haluaa myös selvityksen, miten kaupunki selviää tulevaisuudessa velvoitteistaan.

✓ **Ohjelmistot, raportointi ja toimivat työvälineet**

Tarkastuslautakunta on saanut kuulemisten perusteella käsityksen, että Kemin kaupungin organisaatiossa käytettävät tietokoneohjelmistot ovat vanhentuneita, esimerkiksi talous- ja palkkahallinnon järjestelmät. Kaupungilla ei myöskään ole käytössä henkilöstöhallinnon ohjelmaa, joilla pystyttäisiin seuraamaan esimerkiksi sairauspoissaoloja ja muita HR-asioita. Lisäksi esimerkiksi valtaosa matkalaskuista tehdään paperilomakkeella, vaikka markkinoilla on käytössä sähköisiä tietojärjestelmiä.

Kuulemisten perusteella myös Maisemamallin käyttö ja raportointi koetaan hankalaksi ja aikaa vieväksi. Toimialat kokevat, että Maisemamallissa käytettävät luvut verrattuna toisiin kuntiin eivät välttämättä ole vertailukelpoisia, koska kuntien palvelurakenne on erilainen. Maisemamallin vuosittaiset kustannukset ovat n. 40–50 th €. Tarkastuslautakunta haluaa selvityksen siitä, että onko kaupunki uudistamassa tietojärjestelmiä nykyaikaisemmaksi ja mikäli on, niin millä aikataululla. Lisäksi tarkastuslautakunta haluaa selvityksen, että tulisiko kaupungin luopua tilaaja-tuottaja-mallista ja myös Maisemamallista ja hankkia käyttöönsä uusi järjestelmä, josta on saatavissa kaikki tiedot yhdestä järjestelmästä.

Tarkastuslautakunta kehottaa toimialoja suhtautumaan raportointiin vaaditulla vakavuudella, sillä tarkastuslautakunnalle toimitetussa toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä puuttuvat tuottajien viestit tilaajalle mm. kulttuuritoimessa ja tietohallinnossa. Koska Maisemamalli-raportointi tehdään ylemmällä tuotetasolla, luvut eivät välttämättä selviä taulukkoja lukeville, jolloin viesti tilaajalle tarvitaan selventämään asioita lukujen takana.

7. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KAUPUNGINVALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2017 Kemin kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa julkituoduista havainnoista vastaukset tulosalueilta niin, että ne voidaan käsitellä kaupunginhallituksessa 30.9.2018 mennessä. Kaupunginhallituksen odotetaan ottavan kantaa kattavasti koko arviointikertomuksen sisältöön tulosalueiden kannanottojen lisäksi. Kaupunginhallituksen käsittelyn jälkeen vastaukset tulee toimittaa tiedoksi kaupunginvaltuustolle ja tarkastuslautakunnalle, joka tarpeen mukaan voi vielä pyytää tarkennusta kannanottoihin.

Tarkastuslautakunta odottaa tulosalueilta pyydettyiltä vastauksilta korkeaa tasoa ja painottaa, että aikomisten ja pyrkimisten sijaan vastauksista tulee selvitä, mihin konkreettisiin toimiin on alettu tai aletaan. Vastaukset tulee laatia tarkastuslautakunnan havaintojen osalta sekä sivulla 18–19 olevien keskeisimpien havaintojen osalta.

Tarkastuslautakunta haluaa antaa positiivista palautetta Kemin kaupungin organisaatiolle mm. Vihreä Kemi-juhlapäätöksestä ja kuntalaisdemokratian edistämisestä. Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin johtoa ja koko henkilökuntaa sekä tarkastuslautakunnassa vierailleita asiantuntijoita hyvästä yhteistyöstä.

8. ALLEKIRJOITUKSET

Kemissä 23. toukokuuta 2018

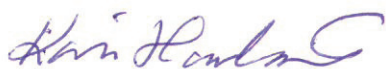
Kotkansalo Jaana

puheenjohtaja

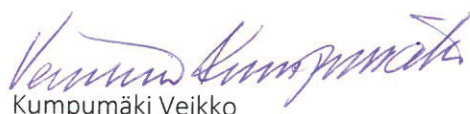
Virtala Aili

varapuheenjohtaja

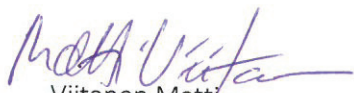
Hanhisuanto Kari

jäsen

Kumpumäki Veikko

jäsen

Viitanen Matti

jäsen

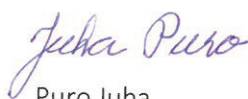
Liiten Kaisu

jäsen

Liuski Merja

jäsen

Puro Juha

jäsen

Pyykkö Ari

jäsen

Anttila Mikko

jäsen